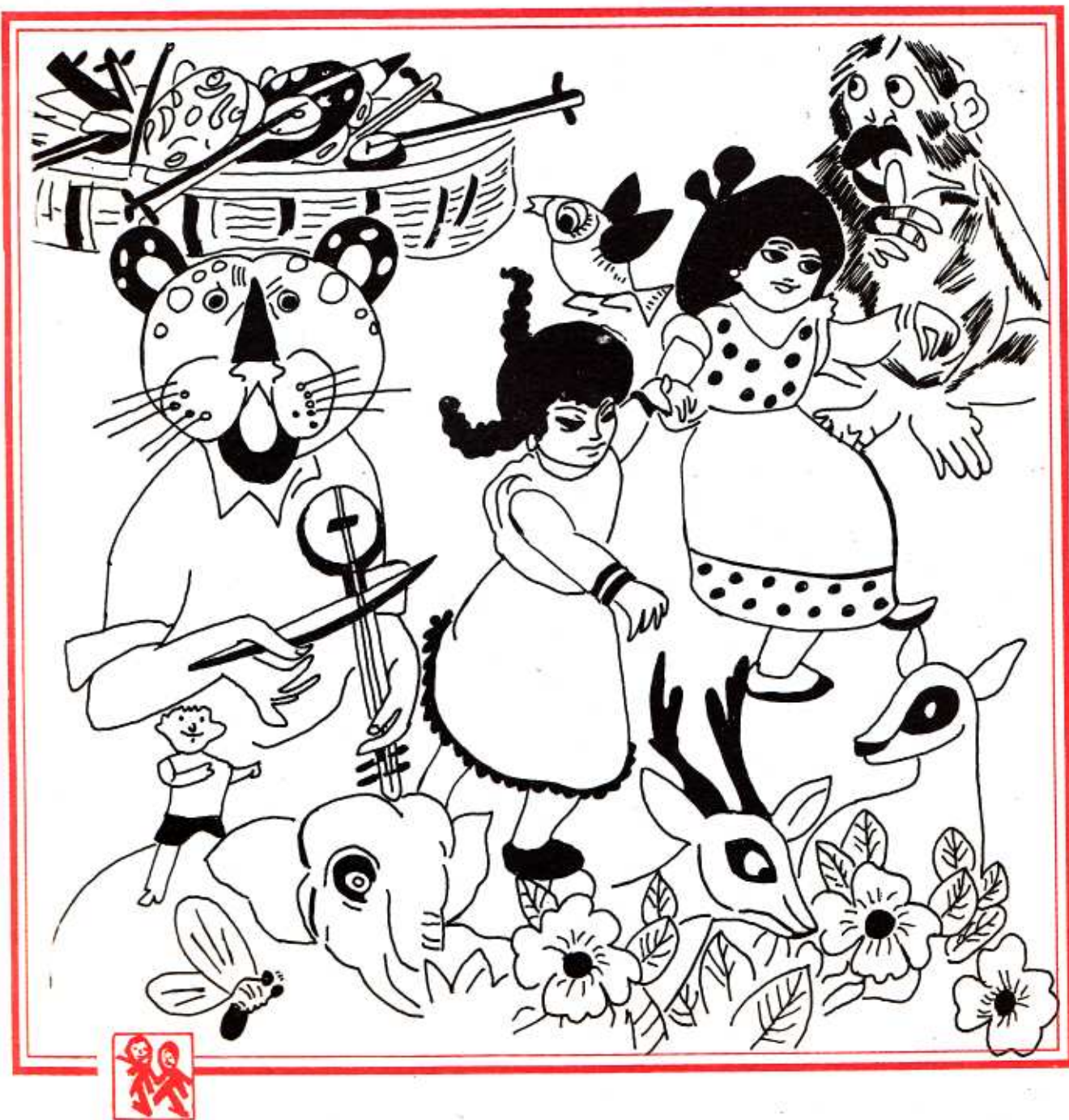
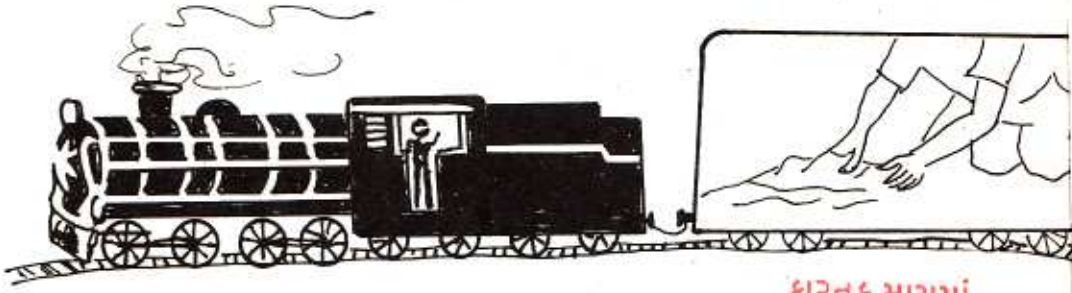
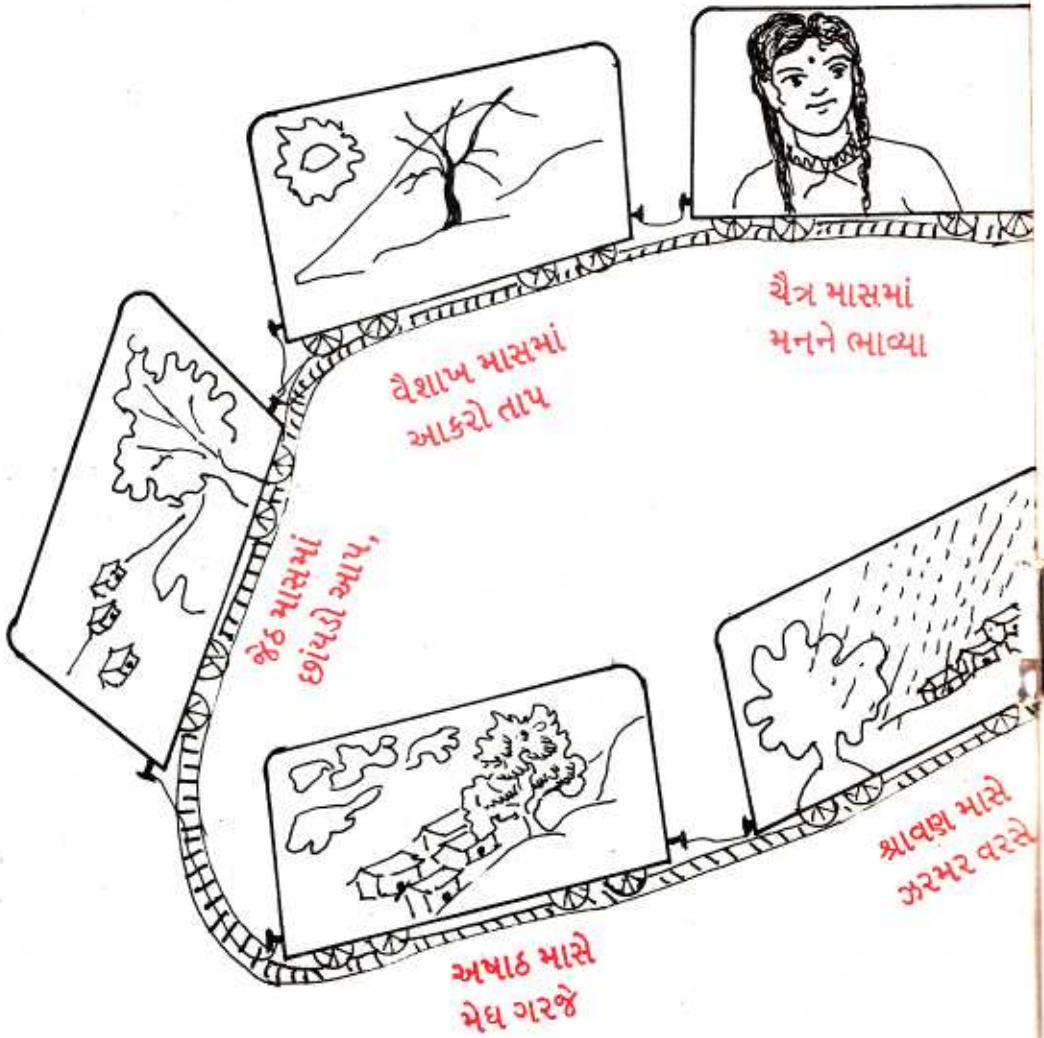

ହରିହର

કારતક માસમાં
વાવ્યો છોડ

ચૈત્ર માસમાં
મનને ભાવ્યા

વૈશાખ માસમાં
આકરો તાપ

જેઠ માસમાં
છાંયડો આપ,

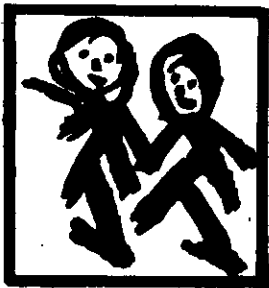
શ્રાવણ માસે
ઝરમર વરસે

અષાઠ માસે
મેઘ ગરજે

મારું નામ _____

આ મારી ચોપડી છે

શિશુમિલાપ

ખુશગુલ

અમારું નિવેદન

શિશુમિલાયે જ્યારથી નાના બાળકો સાથે કામ કરવાનું શરૂ કર્યું ત્યારે જ અમને તેમની માટે મજેદાર રસદાર અને આનંદદાયી શૈક્ષણિક પુસ્તકોની રચના કરવાનો વિચાર હતો જ અને અમારા મનમાં શિશુમનને ભાવે એવું એક મજેદાર અને રસભરપૂર પુસ્તક જે બાળકો ને મૂળાક્ષરનો પરિચય કરાવે અને સાથેજ ગમ્મત પણ આપે તેવું કંઈક તેમને આપવાની ઈચ્છા હતી. વર્ષો પહેલાં “હસીખૂશી” નામનું આવું જ એક પુસ્તક અમે બંગાળી ભાષામાં વાંચ્યું હતું “ખુશગુલ” ની રચના કરવામાં આ પુસ્તક નો મોટો પ્રભાવ છે જેનો અમે સાદર સ્વિકાર કરીએ છીએ. આ પુસ્તકને આ સ્વરૂપમાં મુકવા માટે રાજુ દીપ્તિ અને વિજય જાનીએ જે રસને મહેનત લઈને સહાય કરી છે તે બદલ અમે તેમના આભારી છીએ. બાળમિત્રો આ “ખુશગુલ” માં મશગુલ થઈને જે કંઈક શીખશો તે અમારી ખુશીને વધારતું રહેશે.

પરીક્ષિત ઘર
શ્વેતામ્બરી ઝાલા

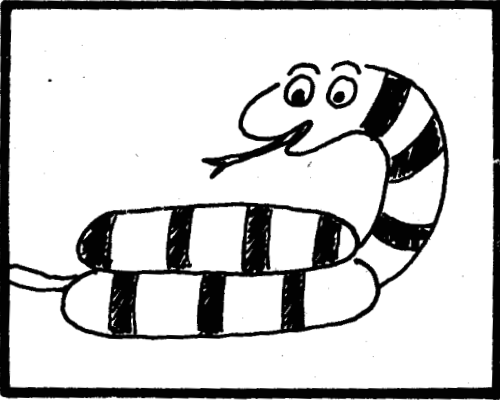
મૂળ રચના	- પરીક્ષિત ઘર શ્વેતામ્બરી ઝાલા (શૈલુ)
સહાય	- રાજુ દીપ્તિ, વિજય જાની
મુખપૃષ્ઠ	- પરીક્ષિત ઘર
ચિત્રાંકન	- માધવી દાંડેકર

પ્રકાશન વર્ષ	: જાન્યુઆરી ૧૯૯૩.
પ્રકાશક	: શિશુમિલાપ વડોદરા (C) શિશુમિલાપ ૧૯૯૨.
મુદ્રક	: મોનાર્ક, વડોદરા. ૯ - ૬૫૯૦૨
મૂલ્ય	: ૩-૧૦૧

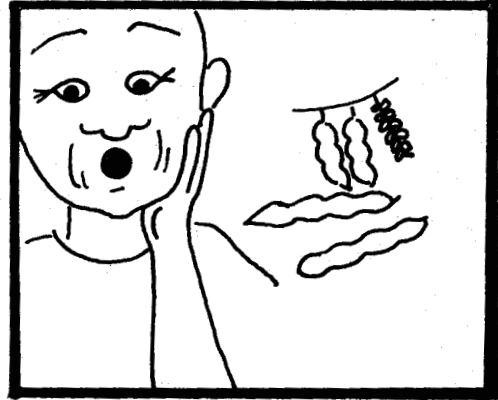
અનુક્રમણિકા

❑	સ્વરસરિતા	૩
❑	વ્યંજન માળા	૬
❑	શબ્દ શૃંખલા	૧૩
❑	સંખ્યા મેળો - ૧	૧૭
❑	સંખ્યા મેળો - ૨	૨૦
❑	સાતવારની સરગમ	૨૪
❑	ઋતુ ચક્ર	૨૫

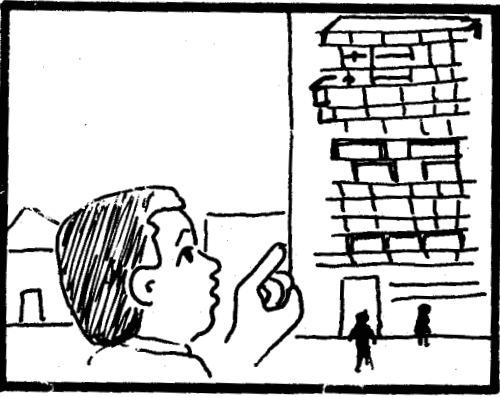
સ્પર સરિતા

અ અજગર જીભ હલાવે

આ આમલી દાંત ખટાવે

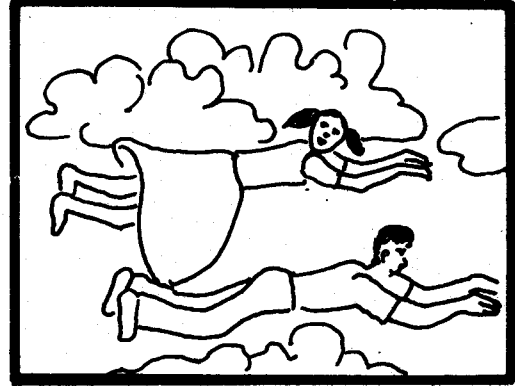
ઇ ઇમારત બહુજ ઊંચી

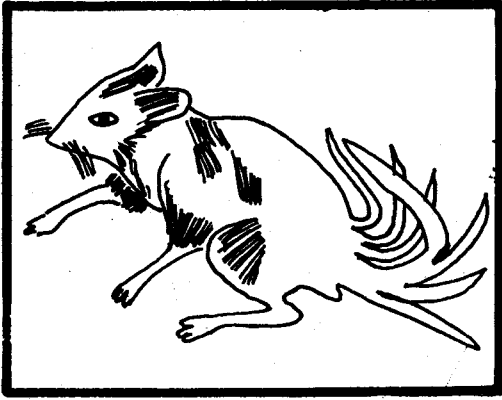
ઈ ઈલાજમાં તાજ ભાજ

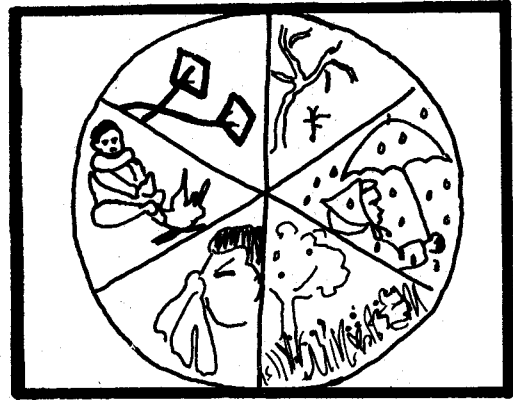
ઉ ઉતાવળ છે શી ભણવાની

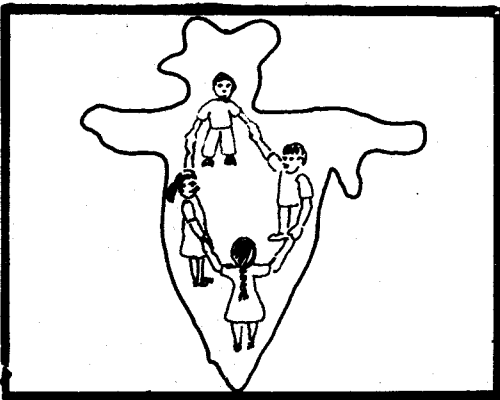
ઊ ઊડતાં કરો ઊજાણી

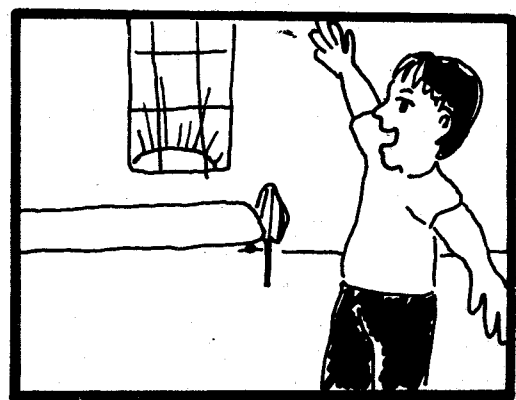
એ એક ઉંદરને પૂંછડી સાત

ઋ ઋતુઓના છે છ પ્રકાર

ૐ ૐકય રાખીએ સૌની સાથ

ઓ ઓછુ ઊંઘવું સારી વાત

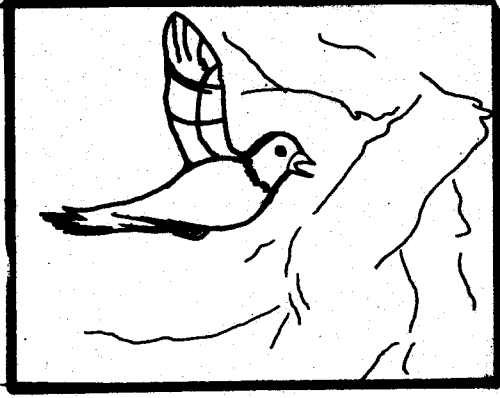
ઔ ઔષધનો ના સ્વાદ ગમે

અં અંગને રાખો સ્વચ્છ તમે

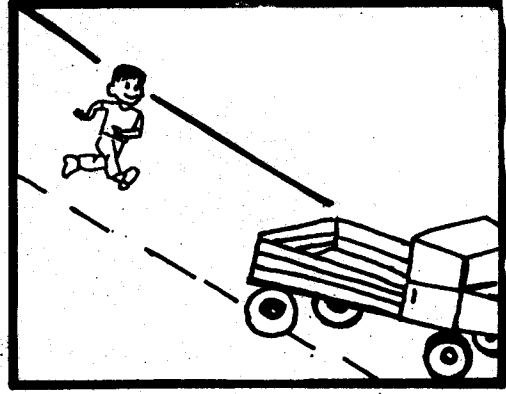
અ	આ	ઇ	ઈ
ઉ	ઊ	ઋ	એ
ઐ	ઓ	ઔ	અં

વ્યંજન માળા

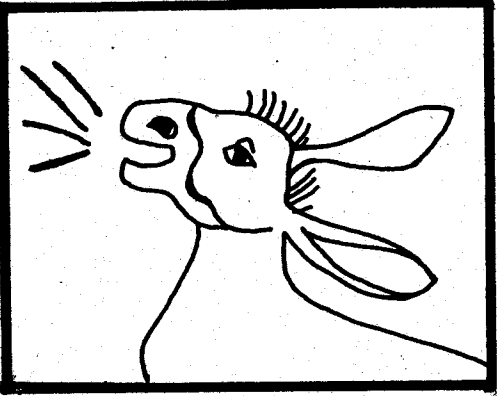
ક

કબૂતર તો જાયે ઊડી

ખ

ખટારાની પાછળ દોડી

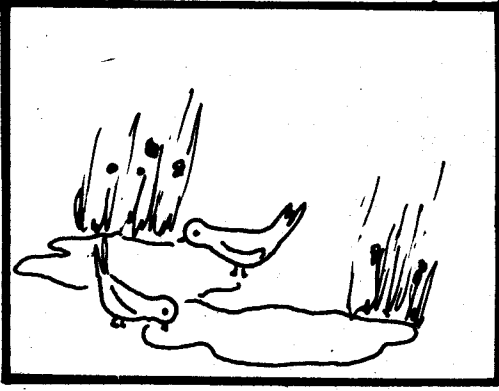
ગ

ગધેડાનો મોટો અવાજ

ઘ

ઘરઘંટીમાં દળો અનાજ

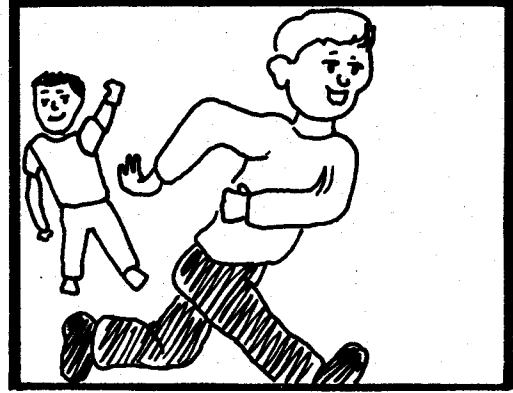
ચ ચકલી પીએ ચોખ્ખું પાણી

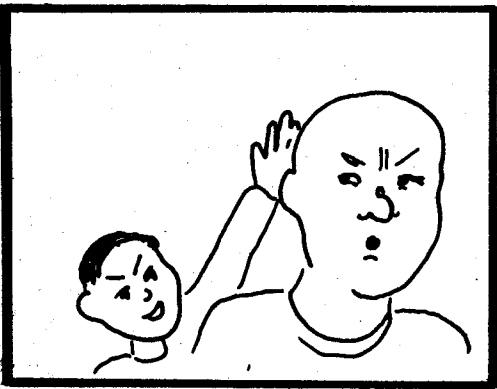
છ છત્રી માથે છે પણ કાણી

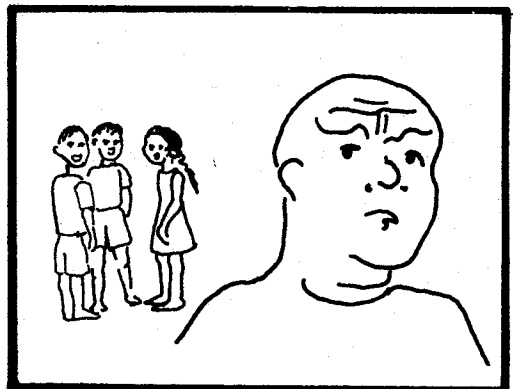
જ જમવાનું તો થયું તૈયાર

ઝ ઝટપટ આવ્યા દોડી બાળ

ટ ટપલી મારો ટાલને માથે

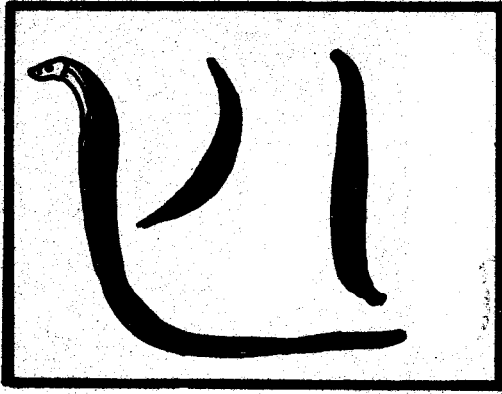
ઠ ઠપકો આપો થોડો સાથે

સ ડમડમ ડમરું વાગે છે

ઢ ઢગલા પર ઢબ્બુ વાંચે છે

ણ 'ણ' ઉપર કોની છે ફેણ

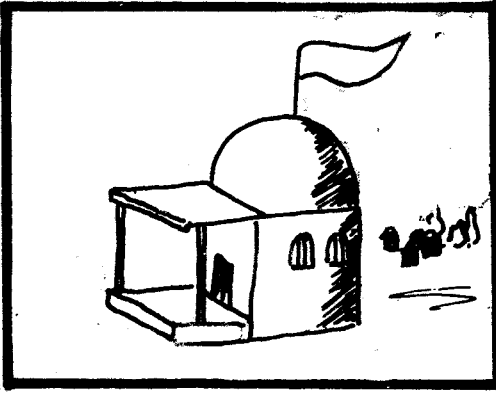
ત તપેલી માં છે કોની દેણ

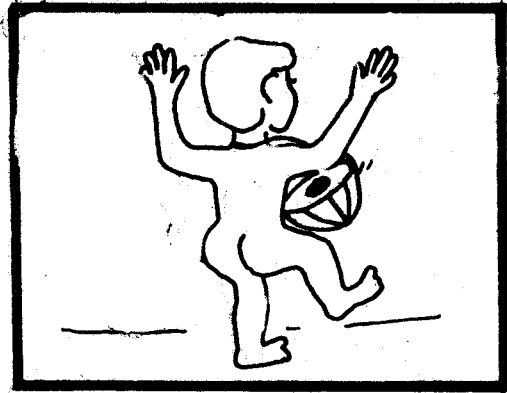
થ થપ્પો રમતી આ જે બાળા

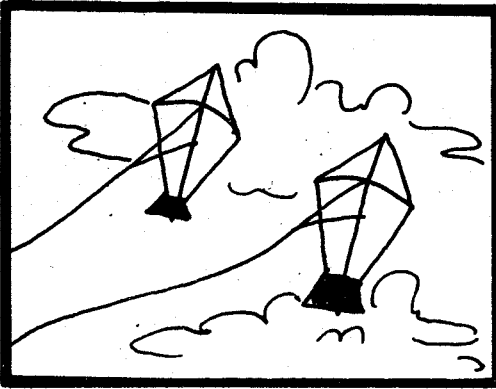
દ દર્પણ પાડે કેવા ચાળા

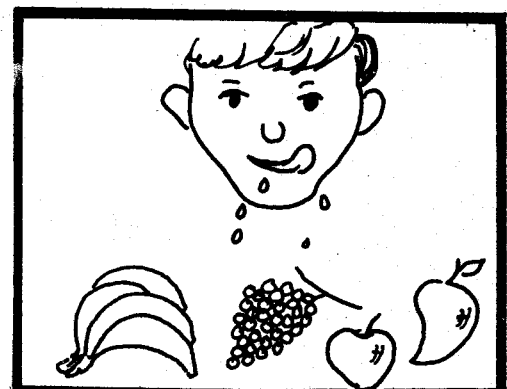
ધ ધજા ફરકે મંદિર માથે

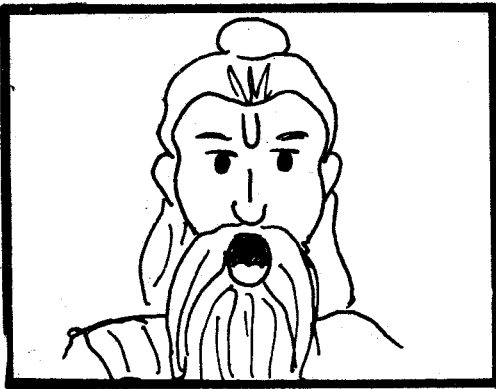
ન નગાડું લઈને નાગડોનાયે

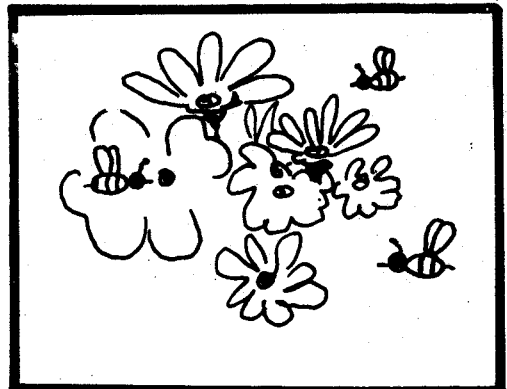
પ પતંગ ઊંચે ઉડી ઉડી જાય

ફ ફળ ખાવા માડું મન લલચાય

બ 'બમબમ ભોલે' બાવો બોલે

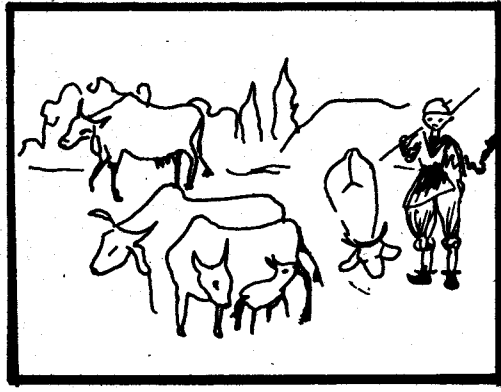
ભ ભમરો ફૂલડે ફૂલડે ડોલે

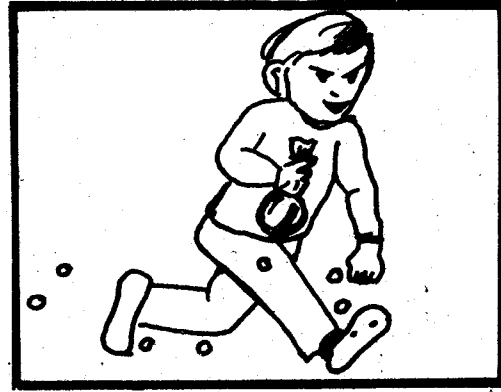
મ મધ ખાવાની લાગી ધૂન

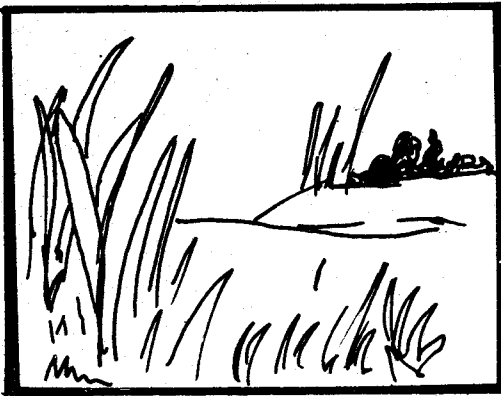
ય યશોદા નંદન મયાવે ધૂમ

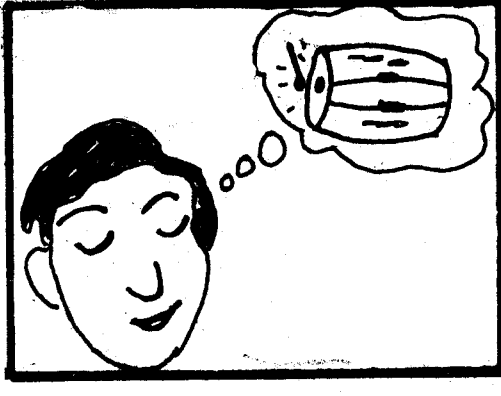
ર રબારી રાખે અનેક ઢોર

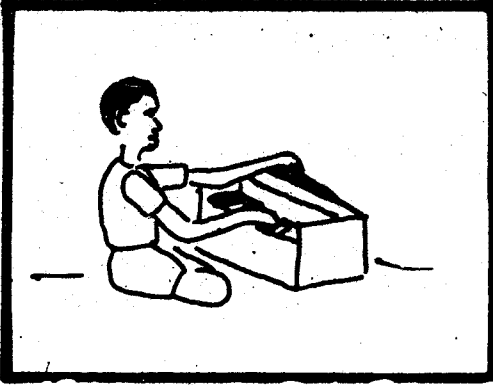
લ લખોટી લઈને ભાગે ચોર

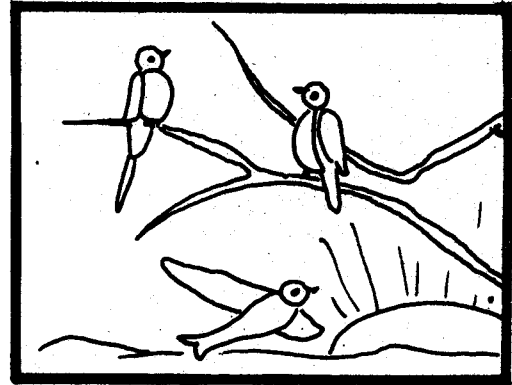
વ વરસાદ આવે પાકે મોલ

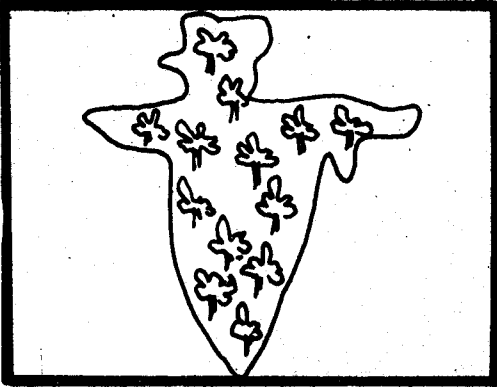
શ શમણામાં વાગે છે ઢોલ

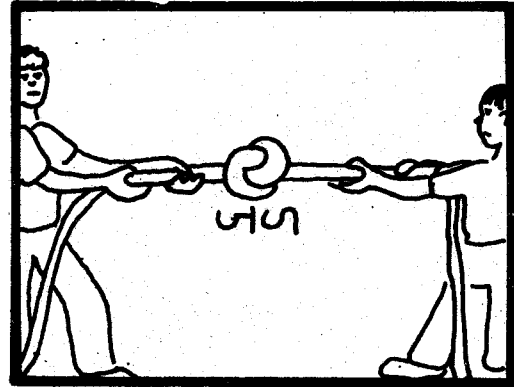
પ પડજથી નિષાદના બોલે

સ સવાર પડે પંખીડા ડોલે

હ હરીયાળો આદેશ બનાવો

જ 'જ'ની આગળ 'બ' લગાવો

ક્ષ ક્ષણ માટે ધૂમકેતુ આવે

જ્ઞ 'જ્ઞ' યજ્ઞમાં પાછળ લાગે

ક

ખ

ગ

ઘ

ચ

છ

જ

ઝ

ટ

ઠ

ડ

ઢ

ણ

ત

થ

દ

ધ

ન

પ

ફ

બ

ભ

મ

ય

ર

લ

વ

શ

ષ

સ

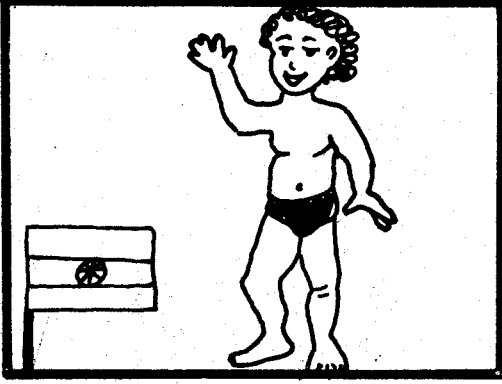
હ

ળ

ક્ષ

જ્ઞ

શબ્દ શૃંખલા

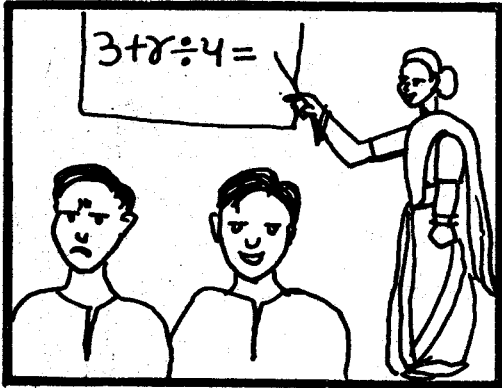
+અ

ધન ધન ધન.
સરસ નયન
પગ ડગ મગ
જન ગણ મન

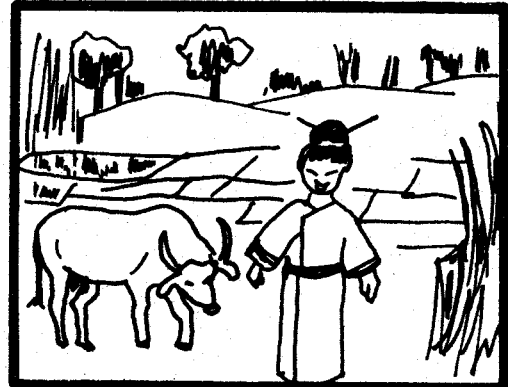
+આ

કાકા બાપા જાય
પાકા દાડમ ખાય
સારા ગાણાં ગાય
નાળામાં જઈ ન્હાય

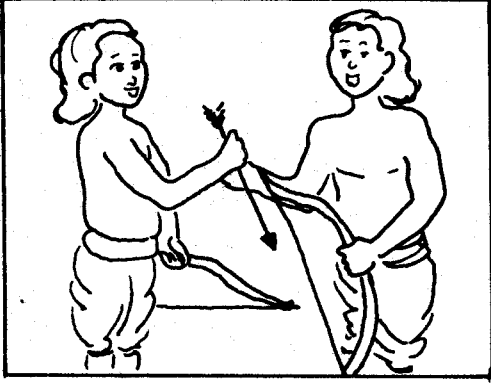
+ઇ

વિશાળ ગતિ
વિકટ અતિ
ગણિત વિના
નરમ મતિ

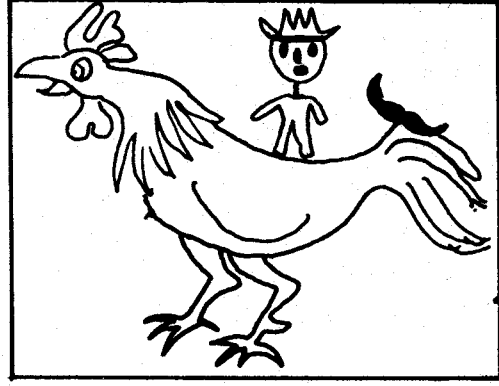
+ઈ

લીલી લીલી વાડી
કાળી કાળી પાડી
વાત મારી મજાની
માસી તારી જપાની

+ઉ

લવ કુશ
બહુ ખુશ
મુખ પર
ઘણું સુખ

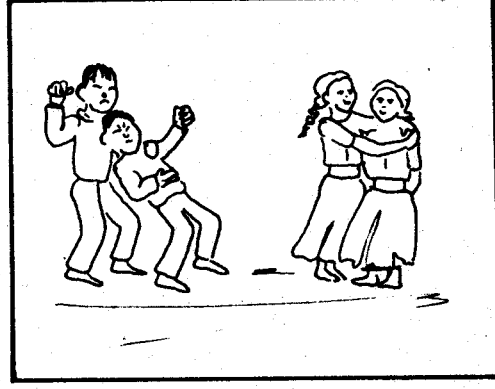
+ઉ

કૂકડે કૂક
સૂપડે ભૂખ
પૂછડે મૂછ
ભૂતડો ભૂપ

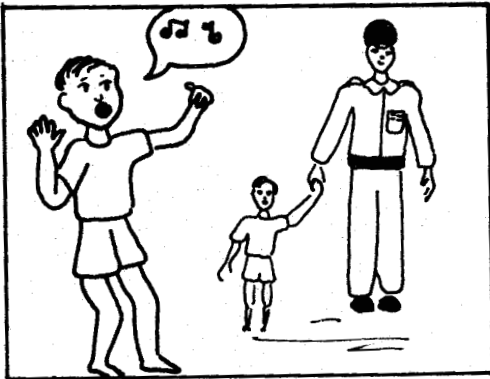
+ઋ

ઋષિમુનિકૃષકાય
ઋતુઋતુનાફળખાય
ઋણપૃથ્વીનુંચૂકવવાકાજ
ઋચાઓવૈદકએગાય.

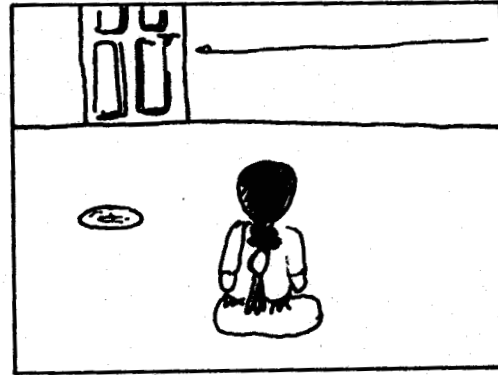
+એ

વઢે રડે નડે બે
રણે લડે મરે તે
રમે જમે હસે જે
તને મને ગમે એ

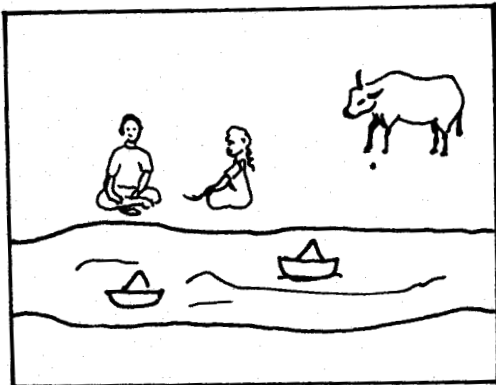
+એ

શૈશવ કાળે થૈયા થૈ
ભૈરવ રાગે ગીતો ગૈ
દૈનીક વૈદની દવા લૈ
સૈનિક સાથે મૈત્રી થૈ.

+ઓ

ઓટલો મોટો
રોટલો છોટો
ચોટલો છોડો
ગોટલો શોધો.

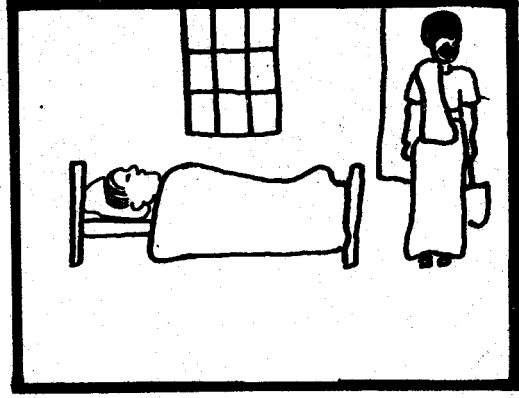
+ઔ

નૌકા બનાવી
પૌઆ ખાધા
સૌને ગમે
ગૌરી માતા

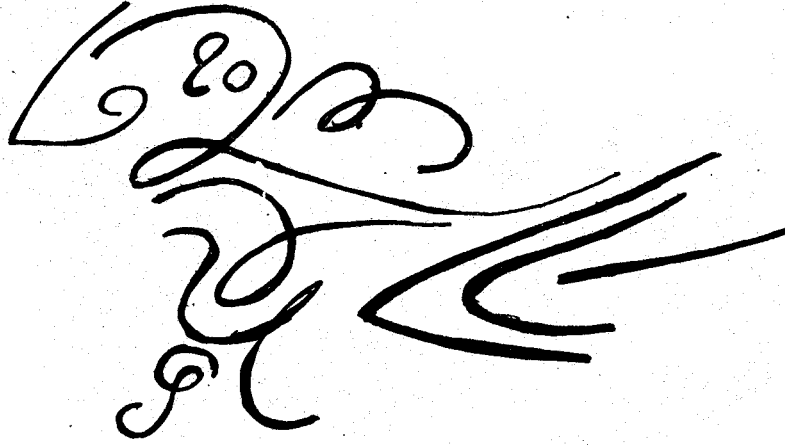

+અં

જંતર મંતર
બંદર અંદર
સંગ જંગ
રંગ ભંગ.

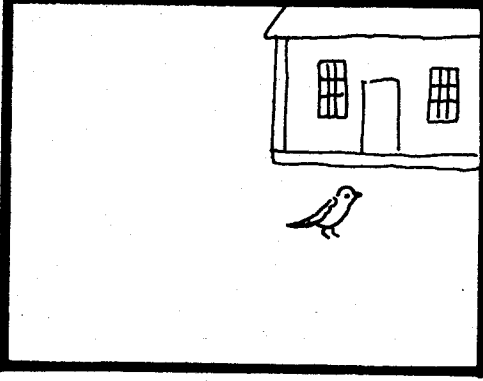
આ : શું આરામ !
+ અ : આવો દુઃખી રામ
 ઉ : શું ઠંડી !
 જાઓ સબ્જ મંડી

જુઓ આ ચિત્રમાં ૧ થી ૧૦

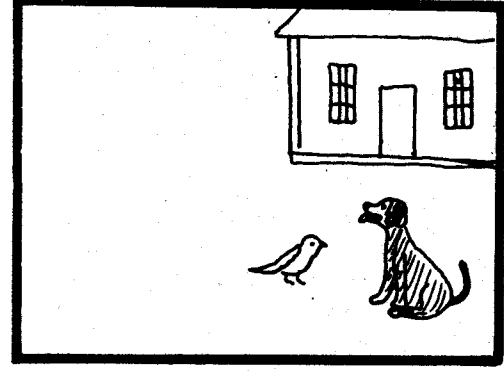
સંખ્યા મેળો-૧

કાકાનો બગીચો

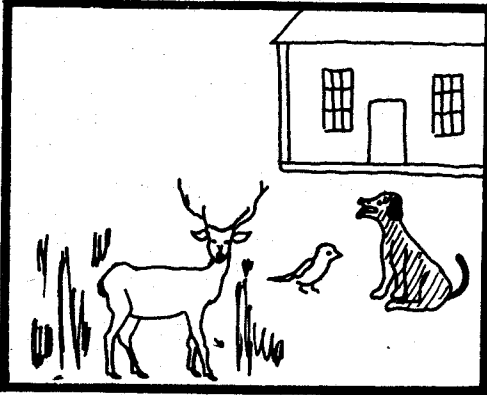
$$\begin{array}{r} 0 \\ + 1 \\ \hline 1 \end{array}$$

કાકાની આ ચકલી
આવી હતી ભેટ
બહુ બોલે બહુ ઉડે
ગણો તમે એક

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 1 \\ \hline 2 \end{array}$$

કાકાનો આ કાળીયો
કરતો ચોકી જે
એક પશુ એક પક્ષી
એકને એક બે

$$\begin{array}{r} 2 \\ + 1 \\ \hline 3 \end{array}$$

કાકાના બગીચામાં
ચરે છે હરણ
બે પશુ એક પક્ષી
બે ને એક ત્રણ

$$\begin{array}{r} 3 \\ + 1 \\ \hline 4 \end{array}$$

કાકાનો આ ગધેડો
એના માથે ભાર
ત્રણ પશુ એક પક્ષી
ત્રણ ને એક ચાર

$$\begin{array}{r}
 8 \\
 + 9 \\
 \hline
 17
 \end{array}$$

કાકા કેરા વાઘને માથે
મોટો છે આ તાજ
ચાર પશુ એક પક્ષી
ચાર ને એક પાંચ

$$\begin{array}{r}
 17 \\
 + 9 \\
 \hline
 26
 \end{array}$$

કાકાનું આ સસલું
રમવા એતો આવ્યું જો
પાંચ પશુ એક પક્ષી
પાંચ ને એક છ

$$\begin{array}{r}
 26 \\
 + 9 \\
 \hline
 35
 \end{array}$$

કાકાની આ બિલાડી
ઓળખો એની જાત
છ પશુ એક પક્ષી
છ ને એક સાત

$$\begin{array}{r}
 35 \\
 + 9 \\
 \hline
 44
 \end{array}$$

કાકાને મળ્યો વાટમાં
કાળા રીંછનો સાથ
સાત પશુ એક પક્ષી
સાત ને એક આઠ

$$\begin{array}{r} 6 \\ + 9 \\ \hline 15 \end{array}$$

કાકાનો આ બકરો
કેવો એનો ભવ
આઠ પશુ એક પક્ષી
આઠ ને એક નવ

$$\begin{array}{r} 6 \\ + 9 \\ \hline 10 \end{array}$$

કાકાની આ વાડીમાં
વાંદરો જોઈ હસ
નવ પશુ એક પક્ષી
નવ ને એક દસ

$$\begin{array}{l} 0 + 9 = 9 \\ 1 + 9 = 10 \\ 2 + 9 = 11 \\ 3 + 9 = 12 \\ 4 + 9 = 13 \\ 5 + 9 = 14 \\ 6 + 9 = 15 \\ 7 + 9 = 16 \\ 8 + 9 = 17 \\ 9 + 9 = 18 \end{array}$$

સંખ્યા મેળો-૨

ભૂરીબેનની ભારે સંખ્યા

૧૦
- ૧
= ૯

ભૂરીબેનને છોકરા દસ
ગયા લાકડા કાપવા સૌ
જંગલમાં થયો એક ગુમ
દસ ના થયા નવ

૯
- ૧
= ૮

નવે નવ ભૂખ્યા ડાંસ
ખાવા બેઠા ભાત
ફાટયું ત્યાં તો એક નું પેટ
નવ ના થયા આઠ

૮
- ૧
= ૭

આઠને લાગી ગરમી ખૂબ
નહાવા ગયા સાથ
તળાવે તરતા ડૂબ્યો એક
આઠ ના થયા સાત

- 6
9
5

સાતે છોકરા ભણવા બેઠા
ગણે એક થી સો
એક ત્રાસીને નાસી ગયો
સાત ના થયા છ

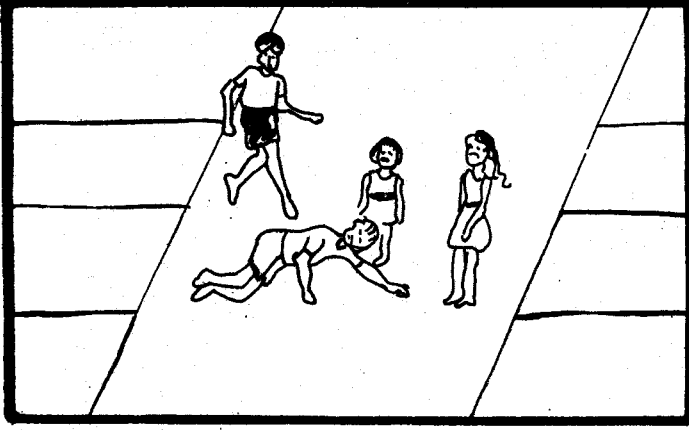
- 5
9
4

છ એ છોકરા ભેગા ગયા
થતો હતો જ્યાં નાય
નાયતાં નાયતાં એક મર્યો
છ ના થયા પાંચ

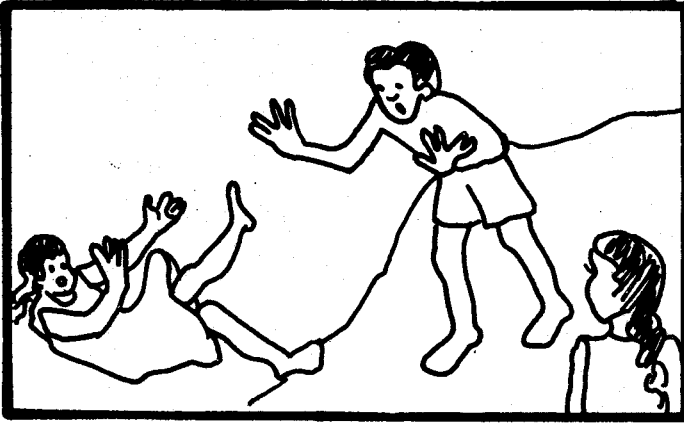
- 4
9
8

પાંચે બેઠા પંચાત કરવા
જઈ નદી કિનાર
મગર એક ને તાણી ગયો
પાંચ ના થયા ચાર

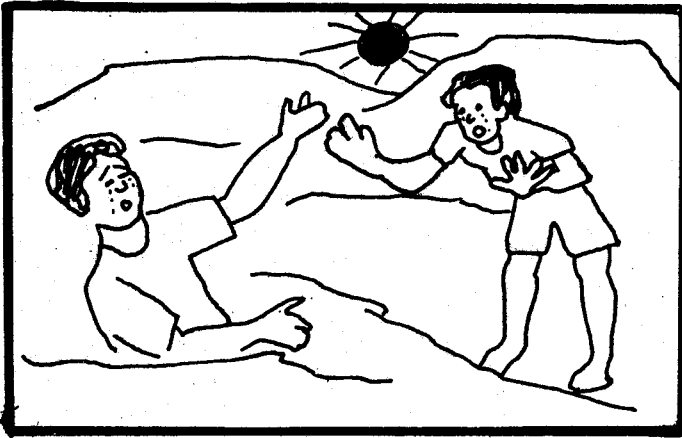
- ૪
૧
૩

ચારે ચાર ગયા ચોરે
દુઃખી તેમનાં મન
દુઃખમાં ને દુઃખમાં એક મૂઓ
ચાર ના થયા ત્રણ

- ૩
૧
૨

ત્રણે પહોંચે ચડવા લાગ્યા
થાકી થયા ટેં
ગભડી પડ્યો એક ઉપરથી
ત્રણ ના થયા બે

- ૨
૧
૧

બે ગયા રડતાં રડતાં
રણ પ્રદેશમાં છોક
રેતી માં ગયો એક દટાઈ
બે નો થયો એક

$$\begin{array}{r} 9 \\ - 9 \\ \hline 0 \end{array}$$

ભૂરીબેનની એક છોકરી
ગઈ શોધવા સાથી
ભૂરી ડોશી રહી એકલી
હવે નથી કોઈ બાકી

$$90 - 9 = 81$$

$$81 - 9 = 72$$

$$72 - 9 = 63$$

$$63 - 9 = 54$$

$$54 - 9 = 45$$

$$45 - 9 = 36$$

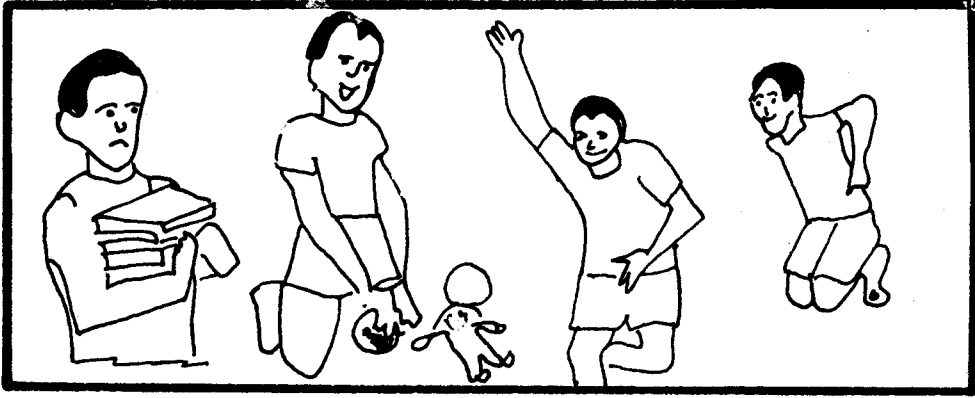
$$36 - 9 = 27$$

$$27 - 9 = 18$$

$$18 - 9 = 9$$

$$9 - 9 = 0$$

સાતવારની સરગમ

સોમ અને મંગળવાર
ચંદુભાઈને માથે ભાર

બુધ અને ગુરુ
રમત ગમત શરૂ

શુક્ર શનિ જ્યારે આવે
ચંદુત્યારે ધૂમ મચાવે

જ્યારે આવે રવિવાર
ચંદુભાઈ ને મજા અપાર.

ઝલુ યક

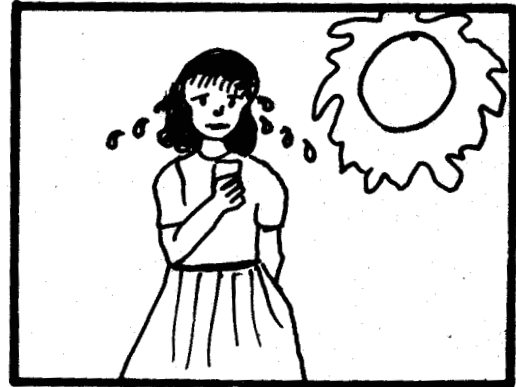
હેમંત છે સરસ બાબુ
શરદી ઉપર ન મળે કાબુ

શિશિરમાં છે સુસવાટા
ઠંડીમાં તો મા.. મા.. મા..

વસંતમાં તો ખીલ્યા ફૂલ
ફૂલડાં દેખી ભમરો ફૂલ

ગ્રીષ્મમાં લાગે બહુ તાપ
પાણી આપો બાપરે... બાપ.

વર્ષા આવે પાક પકાવે
નદીઓમાં તો પૂર જ લાવે

શરદપૂનમે ચાંદની ચમકે
એને જોઈને મુખડું મલકે.

મારું પાનું

સહજ પ્રેમની સરવાણી

શિશુમિલાપના પરીક્ષિત ઘરનો એક પત્ર આવ્યો કે સો વર્ષ જુના બંગાળી પુસ્તકના આધારે અમે બાળકોને સ્વર-વ્યંજનમાળાને પરિચય કરાવવા માટેની એક પુસ્તિકા તૈયાર કરવા માંગીએ છીએ અને તેમાં તમારી મદદની જરૂર છે. પત્ર વાંચી અમને આશ્ચર્ય થયેલું કે આ બંગાળી બાબુને તેમાં એવું તે શું ગમી ગયું હશે ? અમારા આમંત્રણને માન આપી તેઓ શિશુમિલાપના સાથી કુમારી શ્વેતાંબરી સાથે બે દિવસ કોબા આવી પહોંચ્યા. સારી એવી તૈયારી કરીને આવેલા અને પ્રથમ નજરે જ તેમનું આયોજન ગમી ગયું. અમે કોઈ કવિ-લેખક નથી પરંતુ બાળકો પ્રત્યેના સહજ પ્રેમની સરવાણી કાવ્ય-કંડિકારૂપે જોડકણારૂપે અહીં ફૂટી નીકળે છે.

અક્ષરજ્ઞાન વિધિવત્ શીખવતાં પહેલાં ચિત્રો બતાડીને આવી કાવ્ય-કંડિકાઓ બાળકોને સંભળાવી હોય તથા ચિત્રો અને જોડકણાં વચ્ચેનો અનુબંધ ચિત્ર-સંવાદ પદ્ધતિ વડે સમજાવી દીધો હોય તો બાળકોને જાતે આવી ચોપડીઓ લઈને બેસવાનું મન થશે અને આમ હસતાં-રમતાં અક્ષરજ્ઞાન શીખી જશે.

અમારા સવાત્રણ વર્ષના રૂચિરની જીભે કેટલાંક જોડકણાં વસી ગયા છે. - તેને ચિત્રો તથા કડીઓ વચ્ચેનો સંબંધ વધાવ્યો છે. આ ઉપરથી લાગે છે કે બીજા બાળકોને પણ તે ગમશે જ.

રાજુ - દીપ્તિ

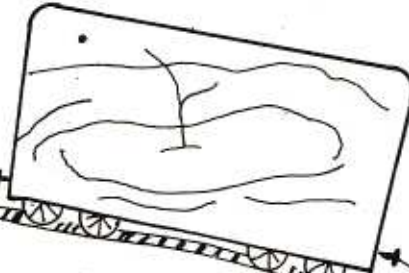
મુ. જૂના કોબા, જિ. ગાંધીનગર - ૩૮૨ ૦૦૮.

થોડુંક અમારા વિષે

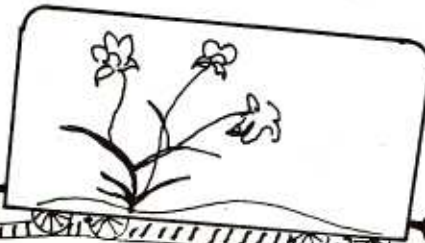
શિશુમિલાપ એ સહજ (રજીસ્ટર્ડ પબ્લીક ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ)નો એક કાર્યક્રમ છે છેલ્લા ત્રણ વર્ષથી શિશુમિલાપ વડોદરા શહેરના ગરીબ બાળકો સાથે કાર્ય કરે છે. અને શિક્ષણ અને સર્જનાત્મક કાર્ય તરફ વધુ ધ્યાન આપે છે. અત્યારે શિશુમિલાપ વડોદરાના શહેરી વિસ્તારમાં જુદી જુદી ઝૂંપડપટ્ટીઓમાં કાર્ય કરે છે. એ સાથેજ પુસ્તકો અને અન્ય શૈક્ષણિક સામગ્રીની રચના અને પ્રકાશનનું કાર્ય કરે છે. આ કાર્યક્રમની શરૂઆત અમે "શોધ" નામના વિજ્ઞાનના પ્રયોગોના પુસ્તકના પ્રકાશનથી કરી અને આજ કાર્યને આગળ વધારવાના પ્રયાસમાં "ખુશગુલ" એ એક બીજું પગલું છે.

માગશર માસે
કયો ગોળ

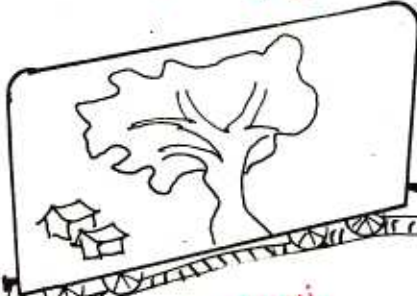
પોષ માસમાં
ડાળી ઝૂકી

ફાગણ માસે
ફૂલડાં આવ્યા

મહા માસમાં
કંપૂણ ફૂટી

ભાદરવા માસમાં
છોડ થયો મોટો

આસો માસમાં
ફળનો નહિ તોટો

शिशुमिलाप